

Het verhaal van de dahlia.



De dahlia is, na de tulp, de meest gekweekte bloem ter wereld. Dahlia is een plantengeslacht uit de composietenfamilie (Asteraceae). Het geslacht omvat een tiental soorten, die wild voorkomen in Mexico. Oorspronkelijke soorten zijn onder meer *Dahlia juarézii*, *Dahlia rosea* en *Dahlia coccinea*. Wat er tegenwoordig te koop is, zijn allemaal zogenaamde *hybriden*.

*De Mexicaanse stad Oaxaca koestert haar inheemse traditie en hier zie je een kok die je salade opvrolijkt met dahliabloemen en de knollen verwerkt in een smakelijke stoofpot. Voor het dessert kan je een dahliapudding met honing en anijs proberen. De Mexicanen noemen de dahlia ook *flor de camote*, dat betekent zoete aardappelbloem.*

De dahlia is enorm gevarieerd in *bloemkleur* en *vorm*. De enige kleuren die niet voorkomen bij dahlia's zijn *blauw* en *zwart*, verder kun je alle kleuren in alle combinaties vinden. De variatie in bloemvorm is zo groot dat men in de loop van de jaren de dahlia's heeft ingedeeld in groepen.

Geschiedenis

De Spaanse conquistador Hernán Cortés was de eerste Europeaan die in 1521 de Mexicaanse plaats Tenochtitlán, het huidige Mexico-City, betrad. De Azteken fleurden hun woningen op met o.a. dahlia's en droegen ze ook als sieraad. In de tuinen van Montezuma groeide ook de tien meter hoge boomdahlia, de *dahlia imperialis*, met een holle stengel vol water. De Mexicanen noemden de plant 'waterbuisbloem', handig om water te vervoeren of rechtstreeks van te drinken.



Boomdahlia

In 1570 stuurde Koning Filips II van Spanje zijn lijfarts Fransisco Hernández de Toledo naar Mexico om daar de planten en dieren te bestuderen. Hij reisde zeven jaar lang door Mexico en documenteerde drieduizend plantensoorten. Hij ontdekte planten met gevulde bloemen in veel kleuren die de Azteken 'acocotli' noemden. De planten die hij beschreef waren dahlia's. Op tekeningen uit die tijd zijn alleen gevuldbloemigen getekend en geen enkelbloemigen. Je kunt het Hernandez niet



Fig. 2.—Peony-flowered Dahlia, called Acocoxochitl by the Aztecs. After Hernandez (1575).

meer vragen, waarschijnlijk heeft hij geen wilde dahlia's gevonden, maar gecultiveerde in de tuinen van de Azteken. Zij gebruikten dahlia's als medicijn en aten de knollen. De knol bevat inuline en tot de ontdekking van insuline in 1923 had de dahliaknol een medicinale functie. Inuline is een *prebiotica* die de darmfunctie stimuleert alsook de verbeteringen van de glucosecontrole en kan hierdoor de bloedsuikerspiegel van diabetes patiënten helpen stabiliseren.

Vroeger ging het leven langzamer en duurde het eeuwen voordat er informatie uit andere landen kwam. Pas in 1789 stuurde de directeur van de botanische tuin van de stad Mexico de eerste dahliazaden naar Abbé Cavanilles, stafmedewerker van de Botanische Tuin van Madrid. Het lukte Cavanilles om planten uit het zaad te kweken.

Deze planten hadden purperen en rode bloemen. Hij gaf de plant de naam dahlia ter ere van de Zweedse botanicus Anders Dahl, een leerling van de beroemde botanist Linnaeus, die enkele jaren eerder was overleden.

Cavanilles kon ruim tien jaar de planten voor zichzelf houden, maar wist geen merkbare verandering meer te verkrijgen, mogelijk werd dit ook niet geprobeerd. Vervolgens kwamen er in 1787 een aantal zaden in Engeland terecht bij de vrouw van de markies van Bute. Hier leefden ze niet lang. In 1802 kwamen ze naar Frankrijk, naar men wil door de graaf Selieur die een paar knollen uit het Escuriaal had weten te krijgen. Omdat ze een grote zeldzaamheid waren zette men ze in de warme kas. Ze werden te warm gekweekt in het Jardin des Plantes. Later ingevoerde planten die door Cavanilles zelf verzonden waren ging het, mede door een betere behandeling, beter. Weer kwamen ze in Engeland terecht en weer bij een lady. In 1804 was er zaad gestuurd door een Zweeds kruidkundige naar Holland House in Kensington voor Lady Holland. Die was bekend met de eerste mislukkingen en schonk zaden aan de Koninklijke tuin te Kew waar ze, dankzij een betere behandeling, goed groeiden.

Te warm gekweekt.

Ook in Holland House werden de zaden gezaaid en planten gekweekt. Dit bed werd in het begin van deze eeuw nog in Holland House gemarkeerd. Zij probeerde de planten in een verwarmde kas te telen en te vermeerderen, hetgeen haar maar enkele jaren lukte.

Dan berichtte een reiziger, Nicolas Thierry de Menonville, dat hij in 1787 in een tuin te Guaxata manshoge planten had gezien met violette, gevulde en asterachtige bloemen. Dat was de plant van Hernandez, de acocotli.

Hoewel de plant uit het warme Mexico komt groeit ze op 1500-2000m hoogte. Daar heerst een tamelijk koel klimaat wat de kwekers in Europa niet verwachtten en men kweekte ze te warm op zodat ze een vroegtijdig einde bekwamen.

Georgina.

Twee andere ontdekkingsreizigers die de dan onbekende dahlia in 1804 naar Europa brachten waren von Humboldt en Bonpland. Zij troffen vele planten op de Popocateptl op 2700m hoogte aan, samen met cacteeën en *Salvia fulgens*. De plantjes waren maar een 10-15cm groot en hadden enkele bloemen zo groot als een gulden.

Ze stuurden zaden naar de Botanische tuin te Berlijn, met de goede informatie. Vanaf dat moment lukte de vermeerdering en instandhouding van de dahlia veel beter. Toen ook de oude afbeeldingen van Hernandez erbij gehaald werden, die bewezen dat in Mexico in de 16de eeuw al halfgepulde cultuurvormen voorkwamen, kreeg men interesse in deze plant omdat er wat mee te bereiken was.

Hier meende de botanist van de Berlijnse tuin, Willdenow, de naam te moeten veranderen omdat ze te veel leek op het plantengeslacht *Dalae* en doopte het Georgina, ter nagedachtenis aan de Peterburgse hoogleraar Johann Gottlieb Georgi, (volgens anderen ter ere van Koning George III van Engeland die toen regeerde en afkomstig was van het huis Hannover) Die naam werd door de wetenschap verworpen, maar de naam Georgina is in Duitsland nog lang in gebruik geweest. Pas in 1834 stond in de London Gardeners Magazine een officiële mededeling dat de naam thans Dahlia was en niet Georgina.

Aanvankelijk had Cavanilles twee verschillend gekleurde bloemen voor twee verschillende soorten gehouden. Dat dit een dwaling was bleek voor het eerst bij Willdenow toen hij zag dat de bloemen van de plant sterk tot kleurveranderingen geneigd waren. Hij verenigde beide soorten (**Dahlia** pinnata en **Dahlia** rosea) tot 1 die hij Georgina variabilis noemde, de veranderlijke Georgina die door Desfontaines in **Dahlia variabilis** gewijzigd werd, de *veranderlijke* dahlia. Engelse Mexican waterpipe flower en Franse georgine en a fleur d'anemone.

Brandende bloemen.

Wat veelal niet verteld wordt en meestal niet geloofd wordt, zo heeft men in de dahlia een wonder waargenomen dat in de plantenwereld tot de grote zeldzaamheden behoort. Een tuinman in Moskou stond 's avonds laat op het balkon van zijn huis en zag de dicht onder hem gelegen bloementuin waarin vele dahlia's in volle pracht bloeiden. Daarin zag hij een wonderbaarlijk licht dat uit een gele dahlia tevoorschijn kwam die onder de naam "Deutsche Sonne" bekend was. Een licht alsof je met fosfor de tuin verlicht. Deze verschijning vond meerdere avonden plaats zodat tenslotte zijn gehele personeel zich op de veranda verzamelde om dit te zien. Allen keken naar dit wonder en staarden het met volle verbazing aan.

Om zich te overtuigen of dit ook 's nachts gebeurde ging hij om 2 uur naar het bed dahlia's. Daar zag hij dat uit elk blad licht opsteeg en op de teruggebogen rand weer terugkwam. Ook lichtten niet alle bladeren tegelijk op, maar afwisselend de ene en dan de ander om dat weer te verdwijnen. Tegen 4 uur stopte dit verschijnsel.

Symbool van onbestendigheid, instability.

De eerste dahlia was nogal veranderlijk van vorm, heette dan ook *Dahlia variabilis*: veranderlijk.

"De Dahlia, rood als najaarsbloed,

Hangt zwaar als een geplaagd gemoed".

Enkele bloemvorm, symbool van goede smaak, good taste.

Vanaf die tijd ging het hard met de dahlia's. Ontdekkingsreizigers, bekende en minder bekende kwekers en zelfs keizerin Joséphine – echtgenote van Napoleon – , verzamelden de kleurige bloemen en ontdekten steeds weer nieuwe kleuren.

Van 1820-1860 was de dahlia zo populair dat er sprake was van een 'dahliarage'. De dahlia was toen een echte showbloem en overal in Europa (vooral in Engeland) werden dahlia-tentoonstellingen gehouden.

Modebloem, Dahliamanie.

De dahlia's waren in het begin van de vorige eeuw zeer geliefd omdat ze de overgang tussen heesters en sierplanten vormden. Het werd een modebloem waarvoor hoge prijzen betaald werden. Vooral in Engeland werd er ijverig handel gedreven. Voor een soort werd 100 pond sterling betaald en de kweker van een ander soort werd zelfs 3500 thaler geboden. Ook zette men in Engeland een prijs van meerdere honderden ponden op het verkrijgen van een blauwe vorm. In Duitsland was dit 2.000 mark. In Frankrijk begon een dahliamanie die tot de hoogte van de tulpomanie steeg. In 1838 werd een bed met dahlia's voor 70.000 francs verkocht en een enkele dahlia werd tegen een zeldzame diamant geruild.

Ontwikkeling.

Otto, de inspecteur van de Berlijnse botanische tuin, was de belangrijkste dahliakweker. Vanuit Berlijn verspreidde de cultuur zich over het continent. De zaden ontwikkelden zich tot planten en knollen en werden naar de Leipziger tuinman Breitner gezonden die in 1806 reeds een collectie van 55 verscheidenheden aanbood, waaronder er enkele waren die een dichtere krans van bloempjes hadden. Hartweg in Karlsruhe had in 1808 een de eerste dubbele vorm ontdekt. Na de vrede van 1814, toen de relaties tussen de verschillende Europese volkeren een nieuw leven kreeg, breidde de dahliacultuur zich gaandeweg uit. Al gauw ging dit zeer snel en de verschillende landen betwistten elkaar de eer wie de mooiste nieuwigheden kon voortbrengen. Een Franse filosoof voerde de dahlia als bewijs tegen de uitspraak van Rousseau aan, die beweerde dat alles onder de handen van de mensen degenereerde.

Nederland.

In 1820 waren er nog maar een dozijn kleuren, vooral door toedoen van Nederlandse kwekers kwamen de vele dubbele vormen waarna het aantal cultivars zich enorm uitbreidde.

In 1808 begon de Belgische kweker Donselaer uit Leuven met het kweken van Dahlia's en in de derde generatie vond hij half gevulde, maar ook gevulde bloemen. Hij verspreidde zijn aanwinsten naar Parijs, Gent en Londen.

Hornsveld in Baarn begon ook in 1810 met deze ontwikkeling. Dit waren knollen die uit Duitsland kwamen met licht en donker paarse bloemen. Deze eerst enkelvoudige bloemen waren voor de Hollandse kwekers het uitgangspunt voor fraaie aanwinsten. Werd door de kweker Ternaux in Auteuil in 1817 een zogenaamde dubbele dahlia gewonnen, door onpartijdige Fransen werd toch erkend dat Holland in die tijd al in het bezit was van een aantal gevuldbloemige vormen.

De kweker Arentz in Leiden had in 1813 als een van de eersten een gevuldbloemige paarse en in 1815 alweer 16 nieuwe en betere van verschillende kleuren. Hij bracht in 1819 72 gevulde dahlia's in de handel. In 1821 wond hij 2 zuiver witte dubbele, waarvan hij de beste uitkoos om die te vermenigvuldigen. Omdat men toen planten van stek ging vermeerderen ging dit zeer vlot en al gauw was hij in het bezit van 36 stekplanten waarvan de helft door de kwekersfirma A.C. van Eeden & Co te Haarlem werden aangekocht en onder de naam Waverly in verschillende richtingen verspreid werden. Met dit uit Holland ontvangen materiaal werden de Engelse kwekers hun Leidse voorganger spoedig de baas. J.C. Rodbard, waarschijnlijk een van onze eerste bloemisten, deed er alles aan om op de hoogte te blijven en kwam zo ook in het buitenland. Arentz, zijn stadgenoot, was veel stiller en meer met zijn kwekerij bezig. Hij wist dat hij de mooiste dahlia's had gewonnen en ging onvermoeid in dezelfde richting verder. Hij wilde de beste zijn en kweekte maar door, verkocht zoveel hij kon en was gelukkig koning te zijn op zijn gebied. Rodbard was er echter achter gekomen dat de Engelsen betere variëteiten hadden. Hij had de beste ontboden die daar gekweekt werden, maar hield zich stil.

De eenvoudige Arentz kweekte maar door, terwijl Rodbard met spanning zijn Engelse aanwinsten in 't oog hield. Toen hij op zekere dag in de herfst bij Arentz was om zijn nieuwe aanwinsten te bewonderen zei hij, zo langs zijn neus weg, dat hij ook aardige dahlia's had die uit Engeland kwamen. "Kom eens kijken". "Zijn ze zo mooi als de mijne?". "Dat weet ik niet, maar ze zijn wel anders". Arentz zou komen, en kwam al gauw. Hij, die meende dat hij de eerste was, was toch nieuwsgierig wat ze in Engeland hadden gewonnen. Toen hij ze zag stond hij verbluft en zijn eerste werk, toen hij thuiskwam, was om al zijn dahlia's eruit te trekken en ze in de sloot te werpen. De Engelsen waren hem ver vooruit.

De dahlia is daar zeer geliefd, men noemt ze de koning van de herfst, the king of autumn.

R.C. Affourtit was bloemist en handelaar in bloembollen op "Grooten Hof" te Lisse en deed vooral voor 1836 ook sterk in Dahlia's. Hij reisde jaarlijks, vanwege de bollenhandel, met bollen naar de grote jaarmarkt op de Messe te Leipzig.

Hij was erachter gekomen dat de in Duitsland gekweekte dahlia's niet veel betekenden, zeker ver beneden de hier ten lange gekweekte soorten stonden. Hij meende daar dus een partij van te kunnen trekken. Met zijn vrienden te Leipzig sprak hij af dat hij hun tegen het voorjaar bollen zou sturen van zijn beste soorten die ze voor hem zouden opkweken en dit zoveel mogelijk geheim moesten houden. Dit lukte naar wens. Toen Affourtit weer te Leipzig kwam waren de planten in bloei en kon hij er zijn kraam mee versieren. Dit wekte nogal wat sensatie op.

Zo groot was de toeloop van nieuwsgierigen en bewonderaars dat hij de bescherming van de politie moest invoeren. Ieder wilde door betasten en ruiken zich overtuigen dat het werkelijk levende bloemen waren. Dit was de gouden tijd van de dahliateelt.

Voor de Engelse kwekers wisten er geld uit te slaan. Zo wordt onder andere verhaald van een Engelse kweker Gerling die in 1820 nog een onbetekenende bloemist was en toen hij in een 25 jaar later overleed 100.000 pond sterling naliet, ongeveer een miljoen gulden.

Al snel waren er zeer veel typen bekend. Zo publiceerde een zekere George Glenny uit Ilseworth dat hij meer dan 3000 dubbele vormen kon aanbieden.

Codex.

Vroegere kwekers hadden jaarlijks 10-15 000 zaailingen op hun kweekbedden en zo ontstond er vanzelf een codex waarin dahlia's op hun waarde beoordeeld werden. Men trachtte ze zo regelmatig mogelijk kogel- of bolvormig te maken, dit werden de grootbloemige of showdahlia's. In 1841 waren er al 1200 vormen.

In 1830 schijnt de eerste anemoonbloemige dahlia gewonnen te zijn, hoewel de showdahlia's bleven overheersen, ongeveer tot 1855.

In 1840 was vrijwel alles bereikt wat met de toenmaals bekende soorten te bereiken was, na die tijd waren verbeteringen van weinig belang.

Toen bracht in 1850 een Duitse kweker, J. Sieckmann uit Kostritz, Thüringen (of Gartwig uit Karlsruhe?) de pompondahlia uit die toen liliputdahlia heette. Deze kleinbloemige dahlia, met gevulde bloemen, werd blijkbaar sierlijker gevonden.

De oorspronkelijk laag blijvende dahlia's waren intussen heel andere planten geworden en werden tot 1,5m en meer hoog. Geen wonder dat omstreeks 1865 door de gebroeders Mardner, te Mainz, een ras in de handel werd gebracht met lage stengels en toch grote bloemen, de laag groeiende, grootbloemige dahlia. Die werd met graagte ontvangen omdat men hierdoor in de gelegenheid werd gesteld deze planten te gebruiken voor groepen.

Cactus.

Twee keerpunten in de kweekgeschiedenis speelden zich in de Lage landen af. Eerst waren er alleen enkelbloemige dahlia's. De kruidentuin van Leuven slaagde er in 1820 als eerste in om moderne dubbelbloemige dahlia's te kweken.

En in 1872 wist de kweker J.T. van der Berg in Utrecht vanuit een partij schimmelende knollen een knol te redden die 2 seizoenen later was doorgekweekt tot de *dahlia juarezii*. Haar populaire naam is cactusdahlia. In 1879 werd deze vorm afgebeeld in de Gardeners Chronicle. Door de helder rode kleur werd ze schitterend bevonden, ook door de afwijkende vorm van de bloembladen. Mr. Henry Cannell uit Swanley, Engeland, was de eerste die ze tentoonstelde ter gelegenheid van een show in de Alexandra Palace in 1880.

Op dat moment zagen de Engelse kwekers de vele mogelijkheden van deze puntig gepijpte dahlia in. Het was duidelijk een oud Mexicaanse cultuurvorm en is waarschijnlijk het verst verwijderd van de natuurlijke vorm. Men kruiste ze met de beste soorten en zo ontstond de cactusdahlia. Cactusdahlia's zijn genoemd naar de overeenkomst in vorm en omdat de eerste net zo'n kleur had als de nacht-cereus. De naam is nu niet meer van toepassing omdat er nu bloemen zijn in alle kleuren van de regenboog.

In Frankrijk werden ze eerst *etoile de diable* genoemd; duivelssterren. Deze cactusdahlia's beheersten lange tijd de markt. De cactusdahlia's ontwikkelden gedurende een 40 jaar een ongelooflijke vormen- en kleurenrijkdom.

De single-cactus werd ontwikkeld door Dobbie & Co omstreeks 1891.

Groenbloemig.



In 1873 kwam de groenbloemige **Dahlia viridiflora**, Hort. (*groenbloemig*) die als een wonder beschouwd werd. Die werd door de Duitse dahliakweker Sieckmann gewonnen. Sieckmann moet echter niet de eerste zijn geweest die een groenbloemige kreeg, ook de heer Ottolander uit Boskoop moet ook een groene gehad hebben. De groene Dahlia ('Gottes Wunder') is een monstrueuze bloem waarin de schubben er als groene blaadjes uitzien en de straal en schijfbloempjes ontbreken. Deze vorm werd al afgebeeld in 1845 in de *Gardeners Chronicle*, blz. 626.

Enkelbloemige.

Het hervinden van de enkelbloemige *D. coccinea* in 1880 bracht de enkele tuinvorm weer op de voorgrond. Vooral de Engelse, met de keurig gevormde bloemen, maakten opgang. Dit was vooral een reactie op het formalisme waardoor men terug ging naar natuurlijke vormen.

Kraag.

De kraagdahlias hebben een ring van vergroeide schijfblaadjes van een andere kleur dan die van de straalbloempjes. Ze zijn ontstaan uit een toevallige afwijking die opgemerkt werden bij een enkelbloemige dahlia.

De eerste was '**President Viger**' en werd gekweekt in het Parc de la Tête d'Or, in de tuin van de stad Lyon, onder supervisie van Prof. Gerard.

In 1900 vertoonden zich de eerste kraagdahlia's in Frankrijk op de Universal Exposition.

De eerste werd te koop aangeboden in 1901 door Rivorie Pere & fils uit Lyon. In 1912 lukte het de dahliaspecialist van Amerika, J. Alexander uit Massachusetts, een halskraag op Amerikaanse bodem te kweken, de '**Champion**'. Die voegde rode en gele kleuren toe aan het type.

Eerst omstreeks 1915 zijn de kraagdahlia's populair geworden. Ze moesten echter het onderspit delven tegen de cactus dahlia's.

Pioen.

Kort na 1900 kwam de pioendahlia op de voorgrond, met zeer forse stengels en grote halfdubbele bloemen van grote decoratieve waarde. Deze werd gewonnen door de Hollander Hornsveld in 1903. Ze hadden lange en stevige stengels zodat de bloemen fier boven het blad uitstaken. Ze waren in alle opzichten grover dan de cactusdahlia en weldra voor tuinversiering het hoogst gewaardeerd. Later kwam deze kweker met de nauw verwante en geheel gevulde decoratieve dahlia met zeer zware bloemen die enigszins de overgang tot de semi-cactusdahlia vormen. Hij bracht de pioenbloemige dahlia uit die later bekend werd als 'Holland peony flowered dahlia'.

De oorsprong lag echter niet bij Hornsveld. Deze vorm was jaren daarvoor gekweekt in Duitsland in een mengsel dat bekend was onder de naam van half dubbele reuzen dahlia's. Hornsveld merkte wel voor het eerst hun mogelijkheden op en selecteerde van deze gemengde dahlia's de beste planten waar hij mee kweekte. Dan vestigde hij de aandacht van het publiek op deze nieuwe variatie, die hij een naam gaf en verkocht.

Bekende vormen waren '**Glorie van Baarn**', '**Glorie van Groenekan**', '**Dr. K. van Gorcum**', '**Hugo de Vries**'. Andere kwekers in Holland volgden dit voorbeeld met succes.

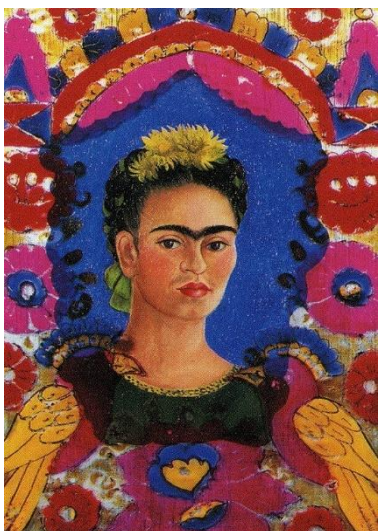
Geur.

De geurende pioendahlia was de trots van het echte pioenbloemige type, die bezit een aangename geur die zo lang gezocht was. De eerste geurende dahlia werd ontdekt door J. Herbert Alexander van East Bridgewater, Massachusetts. Hij begon onmiddellijk met kruisen en de eerste collectie van geurende dahlia's verscheen in 1913.

Mignon.

Nog een merkwaardig ras ontstond op Nederlandse bodem namelijk de mignon dahlia, met enkele bloemen op stengels van 25 cm en zeer geschikt voor perken. Nederlandse dahliakwekers hebben vele kruisingen verricht en staan in de gehele wereld aan de top. De Nederlandse Dahliavereniging verzorgt tentoonstellingen en keurt de soorten.

In Duitsland, Amerika Engeland en in ons land ontstonden dahliaverenigingen die de komst van nieuwe en goede soorten aanmerkelijk bevorderden. Ze zijn er nu in allerhande bloemvormen, hoogtes en kleuren. De bloemvorm past zich aan aan de vraag, mode of gebruik. Alleen al bij de geregistreerde cultuurvormen zijn er meer dan 300 soorten.



“Ik schilder bloemen zodat ze niet verwelken”, zei Frida Kahlo.

Op haar zelfportret “the frame” draagt ze dahlia’s in het haar.

In de loop van de geschiedenis zijn er tienduizenden dahlia’s gekweekt door professionele kwekers en enthousiaste amateurs. In 1936 waren er al zo’n 30.000 benaamde dahlia’s en in 2004 ruim 50.000. Maar lang niet allemaal zijn ze nog beschikbaar. De ene dahlia was nog mooier dan de andere en nieuwe vervingen de oude.

De alleroudste dahlia die nu nog gekweekt wordt is de Engelse ‘White Aster’ uit 1879 en de Duitse ‘Stolze von Berlin’ uit 1884. Nederlandse kwekers hebben van oudsher veel dahlia’s geïntroduceerd. Zij gaven ze vaak Nederlandse namen: ‘GF Hemerik’ uit 1936, ‘Gerrie Hoek’ uit 1946 en de bekende ‘Glorie van Heemstede’ uit 1947.

Nederland is al jaren toonaangevend op het gebied van dahlia’s en de kleurige bloemen staan nu weer volop in de belangstelling. Nu wordt gesproken over 49 soorten en meer dan 57.000 cultivars.

Indeling

Er zijn verschillende indelingen te vinden van de grote hoeveelheid soorten en cultivars.

Op basis van de bloemvorm is er een indeling gemaakt: er zijn enkelbloemige dahlia’s (mignon, topmix), halfgevulde dahlia’s (pioenbloemig, anemoonbloemig en halskraag) en gevuldbloemige dahlia’s (decoratief, waterlelie, cactus, semi-cactus, bal en pompon).

Classificatie, indeling in Groepen

Hieronder zie je de veertien groepen staan waar dahlia’s in worden ingedeeld. Bij elke groep vind je de afbeelding van één bepaalde dahlia die goed weergeeft waar we het nou over hebben.



1. Enkelbloemige Groep

Een open hart van buisbloempjes met daaromheen een enkele krans van lintbloempjes.



2 Anemoonbloemige Groep

Een hart van buisbloempjes die zo zijn uitgegroeid dat ze het hart volledig vullen. Het hart is omgeven door een of twee kransen van lintbloempjes.



3. Halskraag Groep

Rond het hart een krans van lintbloempjes met vrij grote platte bloemblaadjes met daarbinnen een of meer kransen van lintbloempjes met veel kleinere bloemblaadjes, de kraag.



4 Waterlelie Groep

Geheel gevulde bloemen waarbij het hart niet te zien is. De brede, stevige bloembladen staan aan de buitenkant horizontaal en in het midden iets omhoog gebogen.



5 Decoratieve Groep

Geheel gevulde bloemen waarbij de bloemblaadjes in etages gerangschikt zijn. De bloemblaadjes zijn breed en plat en aan het uiteinde rond of iets puntig of ingesneden.



6 Bal Groep

Balvormige iets afgeplatte dicht gevulde bloemen. De bloemblaadjes hebben een botte top en zijn voor meer dan de helft naar binnen tot een hoorntje opgerold.



7 Pompon Groep

Dezelfde bloeiwijze als baldahlia's maar de bloemblaadjes zijn sterker ingevouwen, kleiner en ronder. De bloemen zijn ronder dan van de baldahlia's.



8 Cactus Groep

Geheel gevulde bloemen met spitse smalle bloemblaadjes die voor meer dan de helft om de lengteas naar buiten zijn opgerold.



9 Semi-cactus Groep

Geheel gevulde bloemen met spitse bloemblaadjes die vanaf de top tot de helft of minder om de lengteas naar buiten zijn opgerold. Het verschil tussen cactus en semi-cactus dahlia's is niet altijd even goed te zien.



10 Mignon Groep

Tot deze groep horen alle dahlia's die niet hoger worden dan 30 cm en ook bekend staan als border dahlia.



11 Gefranjerde Groep

De toppen van de lintbloempjes zijn aan de top gespitst waardoor ze voor een gefranjerd effect zorgen



12 Ster Groep

Open hart omringd door smalle lintbloemen.



13 Gevuldbloemige Ster Groep
Sterk gevulde bloemen zonder hart.



14 Pioenbloemige Groep
Grote bloemen met drie of vier rijen lintbloemen
rond een open hart van buisbloempjes

Dahlia in de tuin

Dahlia's houden van licht en kunnen goed groeien in iedere grondsoort. Zodra de kans op vorst geweken is kun je de knollen planten in de grond. Plant dahlia's vlak onder de oppervlakte van de grond, zodat ze slechts met enkele centimeters aarde bedekt zijn. Door tijdens het planten direct een organische meststof, zoals gedroogde of natuurlijke koemest, toe te voegen voorzie je de plant van een optimale start voor een prachtige bloei.

Dahlia's zijn niet de gemakkelijkste klanten in de tuin. U kunt de knollen vanaf maart in een serre of garage in een pot planten en ze in april op een beschutte plaats buitenzetten zodat ze kunnen voorschieten. Ze mogen dan half mei (na de ijsheiligen) de grond in en zullen doorgaans al in juli beginnen bloeien. Stopt u ze half mei direct in de grond, dan komt de bloei iets later.

Een alternatief is om ze al eind april of begin mei te planten, maar dan wel ± 20 cm diep (in plaats van 5 cm zoals meestal wordt aangeraden). Op die manier duurt het wat langer voor de scheuten uit de grond komen en is de kans op vorstschade geweken, zodat ze al vanaf juli in bloei kunnen komen. Bovendien staan de planten steviger dan wanneer ze ondiep worden geplant.

Dahlia's houden van een goed bemeste grond. Meng daarom eerst flink wat stalmest (eventueel gedroogde koemest) of compost door de grond. Ze staan het liefste in de volle zon op een niet te natte standplaats. Tijdens droogteperiodes moeten ze echter bijna dagelijks water krijgen.

Zet de hogere soorten minstens een halve meter uit elkaar en de kleinere minstens 20 à 30 cm. De lagere types zoals de Mignon- en Top-Mixdahlia's, de meeste anemoonbloemige en de lage halskraagdahlia's kunnen ook perfect in een pot of een kuip op het terras worden gekweekt. Zeker de hogere dahlia's kunnen een steuntje gebruiken. Dat gaat makkelijk met metalen plantensteunen die in elkaar haken en die in bijna elk tuincentrum te koop zijn. Een goedkoop alternatief zijn enkele bamboestokken met een stevig touw erom.

Haal wel geregeld de uitgebloeide bloemen weg om de vorming van nieuwe knoppen te stimuleren. Na de eerste nachtvorst – meestal in de loop van november – en nadat het dahialoof wat zwart is geworden, haalt u de knolletjes voorzichtig uit de grond. Schud de grond er zoveel mogelijk af en knip het loof af tot op ± 5 à 10 cm. Als u meer dan één soort en/of kleur dahlia hebt, voorzie de bollen dan van een etiket van zodra u ze uit de grond haalt. Laat ze daarna een paar dagen drogen in een serre of in een vorstvrij tuinhuisje. Verwijder alle grond en droog blad, leg de bollen dan in bakjes met wat turf of (beter) gewoon zand en overwinter ze in een koele en droge ruimte. De kelder is hiervoor heel geschikt.

Wortelknol

Onder de grond hebben dahlia's opgezwollen wortels, de wortelknollen. Aan de bovenkant van de wortelknol zitten de knoppen. Je kunt dus niet een stukje van een wortelknol in de grond zetten en verwachten dat dit uitloopt.

Op een stuk van een wortelknol moet altijd een knop zitten. De knoppen worden ook wel ogen genoemd en dat doet dan weer aan aardappels denken. De wortelknol van een dahlia is een verdikte wortel en die heeft geen ogen.

Vermeerderen

Er zijn drie manieren om dahlia's te vermeerderen:

- scheuren van de knol. Hierbij is het belangrijk dat er op ieder knoldeel een knop aanwezig is, anders loopt de knol niet uit.

- stekken. Door in het voorjaar de knol tot groei te stimuleren d.m.v. vocht en warmte kan men de scheuten van de knol halen en laten bewortelen. De stekken vormen dan nieuwe planten.

- zaad. Door dahlia's kruislings te bestuiven ontstaat een knop met zaad. Deze zaden geven nieuwe dahliaplanten, echter welke bloem zal ontstaan blijft een verrassing.

Dahliaziektes

Een aantal ziektes en plagen kunnen zich voordoen. Belangrijk is om ze tijdig te herkennen en te bestrijden.



-slakken. Vooral jonge scheuten zijn geliefd bij de slakken, ze eten ze helemaal op tot aan de knol. Zorg voor bescherming of trek de knol voor, zodat de scheuten al wat dikker zijn.



-bladluis. Knip de aangetaste stengels af of bespuit ze met een sopje van water, zeep en spiritus.



-Dahliavirus. Het mozaïek virus is zichtbaar op het blad. Dit virus zit zowel in het groen als in de knol. De knol moet worden verwijderd en niet gecomposteerd.



-Gal. Aan de knol verschijnen aan de kraag allerlei kleine scheuten. Gal is besmettelijk en de knol moet worden vernietigd.



-Bladvlekkenziekte. Vooral aan de onderste bladeren verschijnen vlekken. Verwijder de bladeren, laat ze niet op de grond liggen of composteren.

Ter afsluiting 4 weetjes over de dahlia.

1. geen geur

Alhoewel de bijen hun weg prima kunnen vinden naar de uitbundig bloeiende dahliabloemen, zal het je wellicht verbazen dat de dahlia (op een na) totaal geurloos is.

2. kort vaasleven

Er is een reden waarom de dahlia zelden als snijbloem verkrijgbaar is in de bloemenwinkel. Een gesneden dahlia blijft niet langdurig goed in een vaas. De traditionele soorten staan gemiddeld vijf dagen mooi.

3. dahliacorso's

In Nederland zijn er jaarlijks vele dahliacorso's. De bekendste is die van Zundert. De miljoenen dahlia's die nodig zijn voor de decoratie van de praalwagens worden in grote velden gekweekt door vrijwilligers.

4. nationaal symbool van Mexico

Een presidentieel decreet uit 1963 vaardigde uit dat de dahlia vanaf dat moment de nationale bloem van Mexico zou zijn.